

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសកសិករ ផលិតកម្មឱស្ស័យប្រើ

តារាងមាតិកា

អារម្ភកថា..... 1

១-សញ្ញាណទូទៅ 2

២-របៀបវារៈវិនិច្ឆ័យ..... 3

២.១-របៀបវារៈវិនិច្ឆ័យ តាមរយៈសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល4

២.១.ក) ការបណ្តុះបណ្តាលវិនិច្ឆ័យសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល.....5

 ២.១.ក-១) លក្ខខណ្ឌលូតលាស់ និង តម្រូវការធាតុចិញ្ចឹមសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលវិនិច្ឆ័យ (មេសារាយ)5

 ២.១.ក-២) ជំហានរៀបចំល្បាយសារាយធាតុចិញ្ចឹម (សារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល) សម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលវិនិច្ឆ័យ...6

 ២.១.ក-៣) ការជ្រើសរើសមេពូជវិនិច្ឆ័យស្រស់ យកណែយ៉ូបង្កាត់ក្នុងដបល្បាយសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល...9

 ២.១.ក-៤) ការរៀបចំយកណែយ៉ូជីវិត និង ការបញ្ចូលណែយ៉ូជីវិត ក្នុងដបសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល10

២.១.ខ) ការរៀបចំល្បាយស្រួច សម្រាប់វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ13

 ២.១.ខ-១) វត្ថុធាតុផ្សំធ្វើមេស្រូវ14

 ២.១.ខ-២) វិធីរៀបចំ និង ផ្សំល្បាយសម្រាប់ធ្វើមេស្រូវ.....14

២.១.គ) ការរៀបចំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍បណ្តាល វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលវិនិច្ឆ័យ.....17

 ២.១.គ-១) វត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផ្សំកំប៉ុស្តិ៍ផលិតមេវិនិច្ឆ័យបំប៉ន ពីបណ្តាលគ17

 ២.១.គ-២) វិធីរៀបចំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍បណ្តាលគ18

 ២.១.គ-៣) ការរៀបចំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍បណ្តាលគ ផលិតមេបណ្តាលគ.....19

២.១.ឃ) ការរៀបចំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍អង្កាម វិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលវិនិច្ឆ័យ20

 ២.១.ឃ-១) វត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផ្សំកំប៉ុស្តិ៍ផលិតមេវិនិច្ឆ័យបំប៉ន ពីអង្កាម20

 ២.១.ឃ-២) របៀបរៀបចំល្បាយផ្សំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍អង្កាម.....21

 ២.១.ឃ-៣) ការរៀបចំល្បាយកំប៉ុស្តិ៍អង្កាម ផលិតមេអង្កាម.....21

អារម្ភកថា

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប(TSTD) ជាគម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលផ្តល់សហ-ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់អនុវត្តដោយ រដ្ឋាភិបាលហ្វ្រាំងឡង់ មូលនិធិដៃគូអ៊ី-អាស៊ី និង ចែករំលែកពុទ្ធិនៃសាធារណៈរដ្ឋកូរ៉េ និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ចូលរួមបដិភាគមិនមែនជា ថវិកា (ធនធានមនុស្ស ការិយាល័យបំពេញការងារ...) សម្រាប់អនុវត្តគម្រោង។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាអ្នក ចាត់ចែងប្រតិបត្តិការផ្ទាល់ ជំនួយមុខឲ្យម្ចាស់ជំនួយ ។ គម្រោងកំពុងធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្ម និង ផ្តល់សេវាព័ត៌មានជនបទដើម្បីបង្កើន និង ពង្រីកប្រាក់ប្រកបចំណូលរបស់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូច នៅក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសកសិករស្តីពី **ការផលិតមេផ្សិតចំបើង** នេះបានរៀបចំក្រុងឡើង ដើម្បីផ្តល់ នូវចំណេះដឹង និងចំណេះធ្វើជាក់ស្តែង ជាសង្ខេប ស្តីពីការផលិតមេផ្សិតចំបើង ។ ខ្លឹមសារបច្ចេកទេសក្នុងសៀវភៅ នេះ ជាសេចក្តីសង្ខេបព្រាងដំបូង ដូច្នេះចំណុចត្រូវកែលម្អបន្ថែម ពិតជាមាន។

ខ្លឹមសារក្នុងសៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ បានរៀបចំឡើងសម្រាប់អ្នកផលិតមេផ្សិត ដោយផ្អែកលើជំហាន និង បទពិសោធន៍បច្ចេកទេសជាក់ស្តែង ដែលបានអនុវត្តផ្ទាល់ ក្នុងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលកសិករផលិតមេផ្សិត របស់ គម្រោង TSTD ដែលបង្រៀនដោយ លោក **កាន់ ឱញ** ជាកសិករគ្រូបង្ហាត់ ផលិតមេផ្សិត នៅខេត្ត បន្ទាយមានជ័យ។ ការបណ្តុះបណ្តាល ត្រូវបាន រៀបចំជាជំហានៗ (ទៅតាមដំណាក់កាលវិវឌ្ឍន៍លូតលាស់របស់មេផ្សិត) សិក្សាទ្រឹស្តីមូលដ្ឋានគ្រឹះជាសង្ខេប និង អនុវត្តជាក់ស្តែងផ្ទាល់ ជាក្រុម ក្នុងអំឡុងខែ ឧសភា-កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ (រយៈពេលសិក្សាសរុប ១៥ ថ្ងៃ) នៅផ្ទះកសិករបង្ហាញម្នាក់ នៅភូមិ កំពង់ទេះ សង្កាត់ កំពង់ទេះ ក្រុង ស្ទឹងសែន ខេត្តកំពង់ធំ និង ការចុះតាមដានណែនាំធ្វើផ្ទាល់ជាក់ស្តែងបន្ថែម តាមទីតាំងបង្ហាញចំនួនបី ផ្សេងទៀត។

ក្នុងការរៀបចំក្រុងសៀវភៅនេះ មានការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការផ្តល់ជាតំនិត និង ការសម្រួល និង បន្ថែមខ្លឹមសារបច្ចេកទេសពី លោក **សាន ឆក** អ្នកជំនាញផ្នែកព័ត៌មាន និង ប្រាស្រ័យទាក់ទងកសិកម្ម និង លោក **អ៊ុន ប៊ុនណារិទ្ធ** អ្នកជំនាញផ្នែកម៉ាកឌីជីថល/សង្វាក់ទីផ្សារ និងពី លោក **មែន វ៉ា** មន្ត្រីមន្ទីរកសិកម្មខេត្ត កំពង់ធំ ។

ការអនុវត្តន៍កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងធ្វើបង្ហាញស្តីពីការផលិតមេផ្សិតនេះ អាចទទួលបានជោគជ័យ ដោយ មានការគាំទ្រជាប់ជាបន្តពីបុគ្គលិកគម្រោង TSTD ពី លោក **ប្រាក់ ថារមីជា** ប្រធានសម្របសម្រួលគម្រោង TSTD និង ជាអគ្គលេខាធិការរង នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ពីលោក **David Thomson** ប្រធានក្រុម ទីប្រឹក្សាគម្រោង និង មន្ទីរកសិកម្មខេត្តទាំងបួន។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និង ឯកសារបច្ចេកទេសកសិកម្មផ្សេងទៀត សូមបើក វេបសាយ របស់ **មណ្ឌល ព័ត៌មានកសិករជនបទ** តាមអាសយដ្ឋាន www.telecentercambodia.org/ ។

ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២

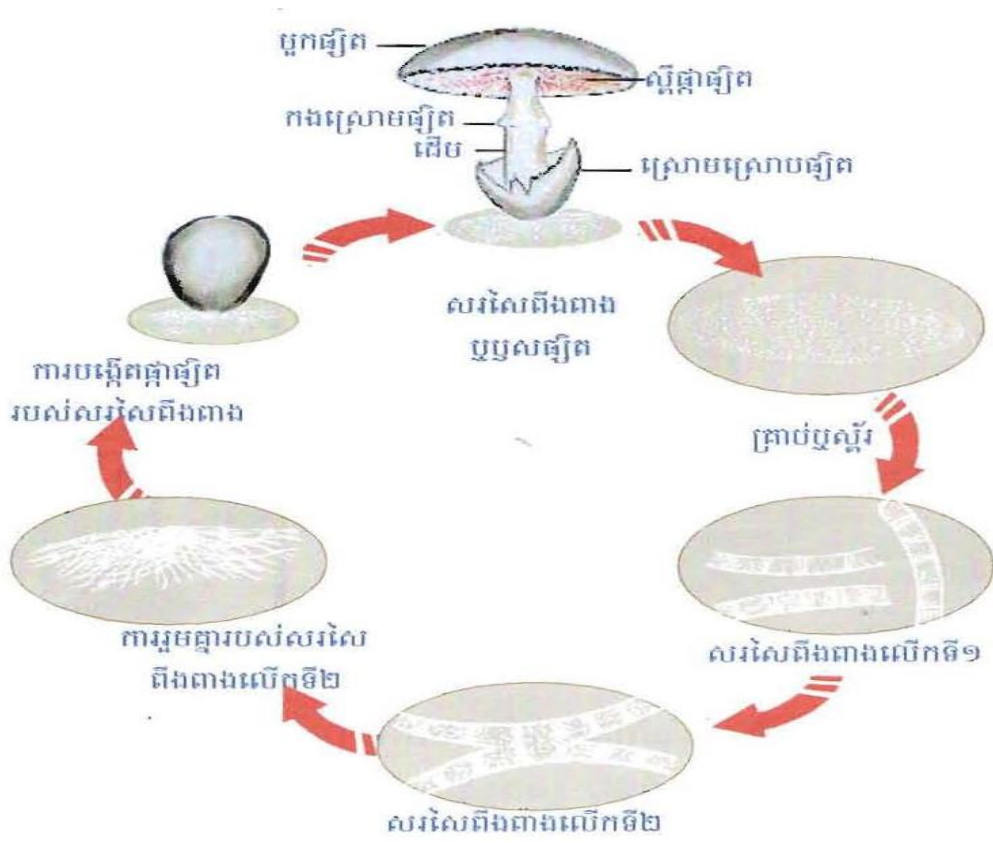
លោក **លីវ លាងហ៊ី** អ្នកជំនាញផ្នែកផ្ទេរ និង ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកវិទ្យា នៃគម្រោង TSTD
ទូរស័ព្ទ: ០១២ ៤៩១ ៧៧៦ អ៊ីម៉ែល: livleanghy@gmail.com

១-សញ្ញាណទូទៅ

ជាទូទៅ ពពួកផ្សិតអាចដុះលើកាកសំណល់សរីរាង្គរុក្ខជាតិ ដែលពុករលួយគរលើគ្នា (កំប៉ុស្តិ៍) ក្នុងលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ (សំណើម និង កំដៅ) ដែលសមស្របនឹងការលូតលាស់របស់វា ។ ផ្សិតចម្រើងត្រូវការលក្ខខណ្ឌលូតលាស់ក្តៅ-សើម សមស្រប ដែលកើតឡើងដោយសារប្រតិកម្មកាច់បំបែកសារធាតុសរីរាង្គ (ហៅថា កំប៉ុស្តិ៍កម្ម ¹) ក្រោមលក្ខខណ្ឌសមស្របចំនួន ៣ គឺ៖

- (១)- ល្បាយសរីរាង្គសើម
- (២)- បង្គាប់បានណែន ហើយ
- (៣)- ចិតក្នុងកន្លែងហាប់ជិត (ដូចជា ក្នុងពំនូកចម្រើង ឬ រោងបណ្តុះផ្សិត) ដាច់ពីបរិយាកាសខាងក្រៅ។

អ្នកបណ្តុះផ្សិតចម្រើងត្រូវយល់ដឹងឲ្យបានច្បាស់ពីវដ្តជីវិតលូតលាស់របស់ផ្សិតចម្រើង និងតម្រូវការលូតលាស់របស់វា ដើម្បីរៀបចំលក្ខខណ្ឌបណ្តុះ ឱ្យសមស្របឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការលូតលាស់របស់ផ្សិត ទៅតាមដំណាក់កាល (អាយុ) លូតលាស់របស់វា ។ ខាងក្រោម គឺជា រូបតំណាងវដ្តលូតលាស់ របស់ផ្សិតចម្រើង ៖

រូបលេខ ១: វដ្តលូតលាស់របស់ផ្សិតចម្រើង

¹ ជាដំណើរការបំបែកធ្វើឲ្យពុករលួយ នូវសារធាតុសរីរាង្គ ដោយមីក្រូសារពាង្គកាយ ។ តាមរយៈដំណើរការនេះ សារធាតុសរីរាង្គដែលត្រូវបាន បំបែកយឺតៗ ទៅជាដីជាតិចិញ្ចឹមសម្រាប់ឲ្យរុក្ខជាតិ ឬ ដំណាំអាចស្រូបយកប្រើប្រាស់សម្រាប់លូតលាស់បាន ។

ផ្សិតដុះចេញពីគ្រាប់ពូជ ឬ មេផ្សិត ដែលហៅថា គ្រាប់ស្ព័រ ។ គ្រាប់ស្ព័រមានទំហំតូចៗ ដែលមិនអាចមើលឃើញនឹងភ្នែកទទេបានឡើយ ។ ស្ព័រកកើតពីដើមផ្សិតពេញវ័យ ។ ក្នុងធម្មជាតិ គ្រាប់ស្ព័រហើរហើរឡើងតាមខ្យល់ធ្លាក់តាមទីនានា ហើយវាអាចសម្រុះនៅទីនោះ រងចាំលក្ខខណ្ឌអំណោយផលសមស្រប ដើម្បីដុះជាផ្សិត បន្តពូជពង្សតទៅទៀត ។ មុននឹងកើតទៅជាផ្សិត ស្ព័រត្រូវវិវឌ្ឍន៍របស់វា ជាសរសៃរពឹងពាង (ហៅ មីសេលូម) ជាដំណាក់ៗ មុននឹងក្លាយជាកូនផ្សិតក្រពុំ (ហៅ ផ្កាផ្សិត) ដែលនឹងលូតលាស់ពេញរូបរាង ជាផ្សិតពេញវ័យ ។

រូបលេខ ២: ផ្សិតចំបើងវិវឌ្ឍពីសរសៃរពឹងពាង ទៅជាផ្សិតពេញវ័យ

ការបណ្តុះផ្សិត ជាដំណើរការរៀបចំបង្កើតឱ្យមានលក្ខខណ្ឌលូតលាស់បានសមស្រប តាមដំណាក់កាលលូតលាស់ផ្សេងៗរបស់ផ្សិត ដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ ។ តាមរយៈការបង្កើតជាលក្ខខណ្ឌសមស្របសម្រាប់ការលូតលាស់ អ្នកបណ្តុះផ្សិតចំបើង អាចធ្វើឱ្យផ្សិតចំបើង ដុះបានពេញមួយឆ្នាំ នៅទីកន្លែង និង តាមពេលវេលាដែលគេចង់បណ្តុះ^២ ដោយប្រើមេផ្សិត (ស្ព័រ) ពីអ្នកផលិតមេផ្សិត ឬ ដោយធ្វើមេផ្សិតដោយខ្លួនឯង ។

២-របៀបផលិតមេពូជផ្សិតចំបើង

មេពូជផ្សិត អាចផលិតបានពីគល់ផ្សិតស្រស់ (ហៅ ណែយ៉ូ) តាមរយៈ មជ្ឈដ្ឋានលូតលាស់ ២ យ៉ាងគឺ ៖

- (១) ល្បាយសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល និង
- (២) ល្បាយ កំប៉ុស្តី ។

^២ សំរាប់ខ្លឹមសារលំអិតស្តីពី ការបណ្តុះផ្សិតចំបើង សូមមើលសៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពី ការបណ្តុះផ្សិតចំបើង តាមសែបចំហុយរបស់គម្រោង TSTD ដែលអាចរកបានតាម វេបសាយរបស់ មណ្ឌលព័ត៌មានកសិករជនបទ www.telecentercambodia.org/ ។

^៣ ឬ មេដើម សំដៅទៅរក សរសៃ មីសេលូម ដែលបណ្តុះចេញពីគល់ផ្សិតស្រស់ (ណែយ៉ូ) ក្នុងដបសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល ឬក៏ក្នុងល្បាយកំប៉ុស្តី។

នៅក្នុងសៀវភៅបច្ចេកទេសនេះ យើងនឹងបរិយាយទាំង ២ របៀប ។ របៀបទី១ ជាវិធី ដែលត្រូវឆ្លងកាត់ ដំណាក់កាលបន្តបន្ទាប់គ្នាជាច្រើន មុននឹងឈានដល់ដំណាក់កាលផលិតបានជាមេផ្សិត សំរាប់លក់ឱ្យកសិករ ដើម្បី យកទៅបណ្តុះបានជាផ្សិតចំបើង។ វិធីទី ២ ជាវិធីកាត់ខ្លី (ឆាប់បានប្រើ) ដោយប្រើណែយ៉ូ និងល្បាយកំប៉ុស្តិ៍^៤។

២.១-របៀបផលិតមេពូជផ្សិតចំបើង តាមរយៈសារាយ ម៉េ-ដេ-អា-អិល

ការផលិតមេផ្សិតតាមរបៀបនេះ ត្រូវឆ្លង ៣ ដំណាក់កាលសំខាន់ៗ គឺ ៖

- ក) ការបណ្តុះមេពូជផ្សិត ក្នុងដបសារាយ ម៉េ-ដេ-អា-អិល (ពីគល់ផ្សិតស្រស់ ឱ្យបានទៅជា សរសៃ មីសេល្យូម ដែលគេហៅថា មេសារាយ^៥)
- ខ) ការបង្កាត់បន្តមេពូជបណ្តុះបានក្នុងដបសារាយ បន្តទៅក្នុងដបស្រូវ (ក្លាយជាសរសៃ មីសេល្យូម ហៅថា មេស្រូវ)
- គ) ការបង្កាត់មេស្រូវ ទៅជាមេអង្កាម ឬ មេកំប៉ុស្តិ៍ (ធ្វើពីសំបកសណ្តែកបាយ ឬ បណ្តាលគ) សម្រាប់ លក់ឱ្យអ្នកបណ្តុះផ្សិត។

រូបលេខ ៣: ប្រភេទមេផ្សិតចំបើង (មេសារាយ - មេស្រូវ - មេអង្កាម - មេកំប៉ុស្តិ៍)

^៤ អាចមានវត្តមានដើមចំបងជា ស្រូវ ឬ អង្កាម ឬ បណ្តាលគ ឬ សំបកសណ្តែកបាយ លាយជាមួយនឹង ធាតុផ្សំផ្សេងទៀត មានដូចជា កន្ទក់ ម្សៅពោត កំបោស ...។ល។

^៥ ចំណាំ: មេសារាយ ជាមានដើម ផលិតបានដោយឆ្លងកាត់ការចំណាយដើមទុនច្រើន ហើយទាមទារការផ្គត់ផ្គង់ផ្នែកបច្ចេកទេស ក្នុងការផលិត ដូច្នេះ វាជាធនធានដ៏មានតម្លៃ (ជា មេពូជដើម) សម្រាប់អ្នកផលិតមេផ្សិត។ ដូច្នេះ ដើម្បីចំណេញ គេអាចយក មេសារាយ ដើម ទៅបង្កាត់បន្ត បាន ២ តំណទៀត ប៉ុន្តែត្រូវចងចាំថា ការបង្កាត់បន្តបែបនេះ ធ្វើឱ្យមេបន្តដែលទទួលបាន ចុះខ្សោយ។ គេក៏អាចប្រើវិធីបង្កាត់បន្ត ដូចគ្នានេះ បានផងដែរ សម្រាប់មេស្រូវ (គឺ បន្តពីមេស្រូវ ទៅមេស្រូវ) ។ គ្រប់វិធីបង្កាត់បន្តមេផ្សិតទាំងអស់ ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងលក្ខខណ្ឌមានអនាម័យ និង សម្លាប់មេរោគ បានល្អ ទាំងសម្រាប់ដើម ក៏ដូចជា ល្បាយចំបង (ស្រូវ អង្កាម ឬ កំប៉ុស្តិ៍) សម្រាប់ទទួលបានមេដើម។

២.១.ក) ការបណ្តុះមេពូជផ្សិតក្នុងជបសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល

២.១.ក-១) លក្ខខណ្ឌលូតលាស់ និង តម្រូវការធាតុចិញ្ចឹមសម្រាប់បណ្តុះមេពូជផ្សិត (មេសារាយ)

មេពូជផ្សិត ត្រូវការមជ្ឈដ្ឋានលូតលាស់ និង សារធាតុចិញ្ចឹមផ្សំសមស្រប ។ វត្ថុធាតុចិញ្ចឹមសម្រាប់បណ្តុះ គល់ផ្សិតស្រស់ ឱ្យលូតលាស់ក្លាយទៅជាសរសៃមីសេលូម (មេពូជផ្សិត) ហៅថាល្បាយសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល។ ល្បាយសារាយនេះ ផ្សំឡើងពីវត្ថុធាតុផ្សំ ៤ មុខ តាមបរិមាណ ដូចខាងក្រោម៖

- (១)- ដំឡូងបារាំង (ប៉េ) = ៦០០ក្រាម (ចិតសំបក រួចចិតជាដុំបួនជ្រុងតូចៗ ទំហំ ១ សង់ទីម៉ែត្រ - ប៉ុនៗកូនដៃ)
- (២)- ម៉្យៅស្ករគ្គុយកូលីន (ដេ) = ៤០ក្រាម
- (៣)- ម៉្យៅសារាយសញ្ញាត្រាត្រី (អា) = ២៥ក្រាម (១ កញ្ចប់/ថង់)
- (៤)- ទឹកស្អាត (អិល) = ២,៥លីត្រ

រូបលេខ ៤: វត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផលិតល្បាយសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល

ការបណ្តុះមេពូជផ្សិត ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងដប (ដបស្រាគោញាក់ ដបសំប៉ែត) ដែលស្អាត និង គ្មានមេរោគ ។ តាម ធម្មតា ដបប្រភេទនេះ ត្រូវប្រមូលទិញពីកន្លែងអេបចាយ ដូច្នេះគេត្រូវសំអាតវាឱ្យល្អិតល្អន់ បានស្អាតល្អ ។ ការលាង សំអាតដប ចាប់ផ្តើមពីការលាងដបនឹងសាប៊ូ រួចដាក់ហាលថ្ងៃរយៈពេលពី ១ថ្ងៃ ទៅ ២ថ្ងៃ ។ បន្ទាប់មក យកដបដែល បានហាលថ្ងៃនោះ ទៅស្មៅក្នុងឆ្នាំង អូតូក្លាវ ឱ្យបានពុះជាប់រយៈពេល ១ម៉ោង។ បន្ទាប់ពីស្មៅរួច ស្រង់យកដបស្មៅ រួចនោះ ទៅសំដីល ដោយផ្តាច់មាត់ចុះក្រោម នៅកន្លែងស្អាតមួយ សំរាប់ច្រកល្បាយសារាយ ប៉េ-ដេ-អា-អិល ។

រូបលេខ ៥: ការលាងសំអាតដប និង ដាក់ដប ហាលថ្ងៃ